

URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/komentar-natsionalnogo-banku-schodo-rivnya-inflyatsiyi-u-jovtni-2024-roku>(дата звернення: 22.11.2024).

9. Лимар Ю., Груздев С. Віктор Ющенко: З нації глузують, а вона того не помічає. *ГЛАВКОМ*. URL: https://glavcom.ua/interviews/118630-viktor-jushchenko-z-natsiji-gluzujut-a-vona-togo-ne-pomichaje.html#google_vignette(дата звернення: 22.11.2024).

Габер П.М.

Ліцей «Фінансовий» м. Києва,
учениця 9 класу,
вихованка КЗПО «Київська Мала академія наук учнівської молоді»

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ВПЛИВУ КРИПТОВАЛЮТ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Актуальність теми зумовлена стрімким розвитком цифрових технологій, які докорінно змінюють фінансові системи та економічні відносини. У сучасному світі криптовалюти, такі як Bitcoin, Ethereum та інші, вже стали не лише інструментом транзакцій, а й невіддільною складовою фінансової екосистеми. Їхнє поширення впливає на державну монетарну політику, бізнес-середовище та інноваційні процеси, відкриваючи нові можливості, але й створюючи потенційні ризики. Зважаючи на прагнення України до інтеграції в європейський правовий простір, досвід ЄС можуть стати основою для формування ефективної стратегії регулювання криптовалютного ринку в Україні.

Bitcoin, перша та найвідоміша криптовалюта, офіційно був реалізованим у 2009 році. У статті «Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System», зазначається, що "Bitcoin" це децентралізована система електронних грошей, яка дозволяє здійснювати платежі напряму між сторонами, уникаючи фінансових установ, які стягують комісію за послуги з переказу грошових коштів. На думку розробників криптовалют, наявність посередника в системі електронної комерції є не тільки економічно неефективною через значні транзакційні витрати, але й непотрібною, адже проблема шахрайства не розв'язується[7]. Принципи Bitcoin стали основою для розвитку численних інших криптовалют, таких як Ethereum, що також дозволяють створювати нові фінансові продукти, як-от смартконтракти або децентралізовані фінанси (DeFi).

У контексті України, де криптовалюти офіційно не визнані і не мають чіткої правової регуляції, їх використання швидко зростає. Україна входить до топ-10 країн-лідерів прийняття криптовалют та DeFi[9], топ-10 країн за кількістю біткоїн-нодів, топ-15 країн з найбільшим заробітком на біткоїні[14]. Українці заробляють близько 15% усіх коштів від майнінгу, надаючи обчислювальні потужності для

біткоїна. Крім того, країна є одним із лідерів у підготовці ІТ-спеціалістів, що відкриває величезні можливості для розвитку криптовалютної інфраструктури та залучення інвестицій в цю сферу.

Українські web3-стартапи за останні чотири роки залучили майже \$1 мільярд[9]. За останні декілька років криптоактиви також здобули визнання й серед українських регуляторів. Відбувся величезний якісний зсув у позиції Нацбанку з 2017 року. Біткоїн, як і решта криптоактивів, більше не вважаються грошовим сурогатом. Натомість у новій високотехнологічній галузі вбачають потужний драйвер для розвитку цифрової економіки. Вперше в історії криптоспільнота долучилась до фандрейзингу на підтримку України. За даними аналітиків блокчейн-компанії Crystal Blockchain, світова криптоспільнота задонатила благодійним українським фондам понад \$184 мільйони на підтримку України станом на 2022 рік.

Рис 1. Особливості правового регулювання ринку криптовалюти у світі [2]

Кожен уряд по-різному бачить вірний підхід у регулюванні криптовалютних активів. Для України важливо врахувати досвід найбільших ринків криптовалют, щоб створити ефективне регулювання, яке буде сприяти розвитку цього сектору.

У Сполучених Штатах Америки криптовалютні активи регулює SEC (Securities and Exchange Commission), забезпечуючи виконання норм щодо прозорості й захисту інвесторів. У США криптовалюта визнана цінними паперами в цифровій

формі або в якості коштовного майна[12]. Її можна використовувати як засіб обміну, одиницю обліку або спосіб нагромадження. SEC веде активну боротьбу з незареєстрованими ICO (Initial Coin Offering).

У Великій Британії криптовалюти не є законним платіжним засобом, але регулюються через FCA (Financial Conduct Authority) як частина фінансового ринку. Біржі криптовалют повинні бути зареєстровані, а прибутки від криптовалют підлягають оподаткуванню податком на приріст капіталу[7].

Одним із ключових кроків у регулюванні криптовалют в Європейському Союзі стало впровадження MiCA (Markets in Crypto-Assets Regulation), яка встановлює єдині ринкові правила ЄС для цифрових активів. MiCA намагається впровадити єдину регуляторну систему для всієї Європи, забезпечуючи відповідність вимогам щодо захисту споживачів та протидії відмиванню грошей. Положення поширюється на криптоактиви, які наразі не регулюються чинним законодавством про фінансові послуги. Ключові положення для тих, хто випускає та торгує криптоактивами (включаючи токени довідкових активів і токени електронних грошей), стосуються регулювання стейблкоїнів, надання послуг із криптоактивами, захисту інвесторів, правила для криптобірж. [8]. Цей досвід є важливим для України, оскільки ми прагнемо інтегруватися до єдиного цифрового ринку ЄС. Є кілька сфер, в яких MiCA може виявитися корисною для України:

- Запровадження ліцензування. Українське законодавство може перейняти європейський підхід до ліцензування провайдерів послуг із криптовалютами. Це допоможе зміцнити довіру інвесторів та користувачів до вітчизняних платформ.

- Регулювання стейблкоїнів. В українському законодавстві наразі бракує чітких норм щодо стейблкоїнів, які відіграють важливу роль у забезпеченні фінансової стабільності. MiCA пропонує ясні правила, які можуть стати основою для національного регулювання.

- Захист інвесторів. Україна може впровадити вимоги до розкриття інформації та механізми захисту інвесторів за зразком MiCA, що дозволить краще захистити громадян від ризиків, пов'язаних із інвестиціями у криптовалюту.

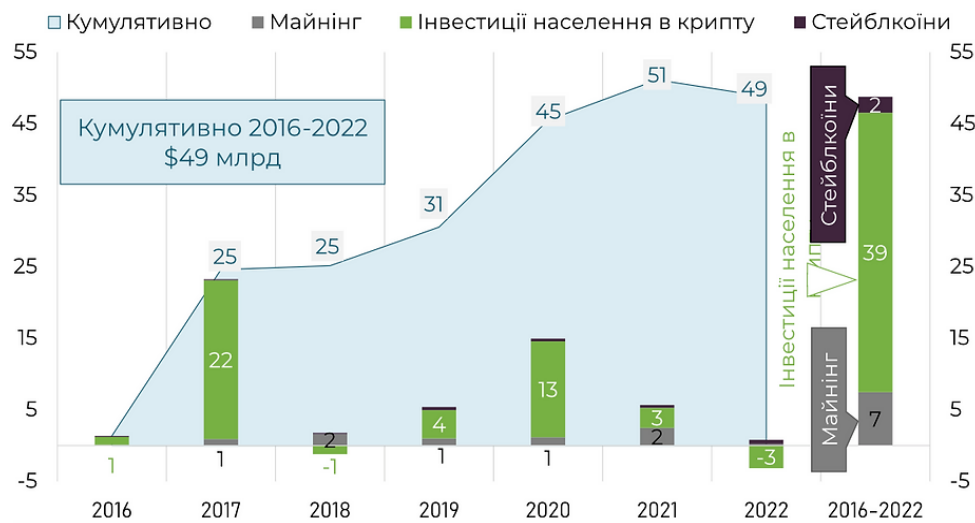
- Співпраця з ЄС. У рамках прагнення до інтеграції з Європейським Союзом адаптація положень MiCA до українського законодавства сприятиме гармонізації правових норм і полегшить доступ українських компаній до європейських ринків.

Україна стикається з низкою викликів, які можуть гальмувати впровадження положень MiCA. Насамперед, законодавча база щодо криптовалют залишається недостатньо систематизованою, і багато супутніх питань потребують доопрацювання. Крім того, важливим є розвиток інфраструктури для моніторингу криптовалютних транзакцій, особливо в контексті протидії відмиванню грошей. Також українським регуляторам необхідні додаткові ресурси та експертиза для адаптації європейських стандартів. Успішність реалізації положень MiCA

залежатиме від здатності державних органів оперативно реагувати на нові виклики цифрової економіки.

MiCA є значним кроком ЄС у регулюванні криптовалютних ринків, і його впровадження в Україні може відіграти ключову роль у розвитку криптоіндустрії. Запровадження європейських норм сприятиме зміцненню довіри до ринку, захисту інвесторів і забезпеченню фінансової стабільності. Проте для цього необхідно виконати значну роботу: гармонізувати законодавство, створити відповідну інфраструктуру та підвищити інституційну спроможність. Україна має шанс стати провідним гравцем у криптоіндустрії Східної Європи, якщо зможе успішно впровадити нові регуляції та створити стабільну правову базу для інвесторів і підприємців.

В Україні криптовалюти поки що не є офіційно визнаними: ні чіткого визначення, що це таке, ні правил функціонування та обігу, ні регулювання цифрової валюти в країні до цього часу немає. Відсутність регулювання спричинила суттєві економічні витрати: за 2016–2022 роки Україна втратила \$48,8 млрд прямих доходів населення та компаній і \$4,1 млрд податкових надходжень через відсутність крипторегуляцій[11]. Це дорівнює \$7,0 млрд та \$0,6 млрд щорічно. При цьому доходи розподілені нерівномірно, і більшість «втрачених» доходів припадає на бичачі 2017 (\$23,3 млрд) та 2020 (\$14,9 млрд) роки. Капіталізація криптовалютного ринку на піку в листопаді 2021-го становила \$2,9 трлн, при цьому приплив реальних коштів на нього оцінюється в \$330 млрд.

Джерело: розрахунки Ukraine Economic Outlook

Рис 2. Втрати доходів населення та компаній в Україні через відсутність регуляцій крипторинку, в 2016-2022, \$ млрд [11]

08.09.2021 року Верховна Рада ухвалила в першому читанні законопроект «Про віртуальні активи», який мав легалізувати ринок криптовалют в Україні[1]. Однак президент Володимир Зеленський ветоував його, зазначивши, що «Створення нового органу, яке передбачене цим законом, потребуватиме значних видатків з

державного бюджету»[4]. Натомість було запропоновано передати регулювання до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР). Проте НКЦПФР виступила проти поточної редакції законопроектів «Про обіг криптовалют» і «Про стимулювання ринку криптовалют і їх похідних».

Впровадження блокчейн-технологій у державні фінансові системи сприятиме підвищенню прозорості транзакцій, зниженню ризиків шахрайства та ефективності управління фінансовими потоками. Цифрова валюта центрального банку (ЦВЦБ), за думкою більшості експертів, є зобов'язанням Центрального банку, вираженим у національній валюті в цифровій формі, яке може використовуватись як платіжний засіб. Розробка цифрової гривні як державного платіжного засобу дозволить інтегрувати інноваційні фінансові інструменти в економіку України. Подібно до e-CNY у Китаї або цифрового євро, впровадження ЦВЦБ зможе забезпечити низькі транзакційні витрати, безпеку платежів, сприятиме підвищенню прозорості фінансових систем, зменшенню шахрайства та розвитку інноваційних фінансових інструментів.

Україна має значний потенціал для розвитку криптовалютної індустрії завдяки високому рівню ІТ-експертизи, технологічній базі та активній участі у глобальному крипторинку. Однак відсутність чітких регуляторних норм гальмує розвиток ринку.. Для інтеграції в європейський цифровий ринок і створення конкурентоспроможної криптоекосистеми в Україні необхідно:

- Впровадити законодавчу базу, яка визначить правовий статус криптовалют, забезпечить їхнє оподаткування та захист прав інвесторів.
- Використовувати досвід ЄС та МіСА для гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами.
- Розвивати освітні програми для підвищення обізнаності населення про переваги й ризики цифрових активів, що забезпечить безпеку та сприятиме розвитку.
- Створити державну платформу для купівлі та продажу криптовалют, під контролем центрального банку, що дозволить стабільно регулювати ринок та залучати інвестиції.
- Структурувати розвиток криптоінфраструктури (майнінгових центрів, бірж, смарт-контрактів) для стимулювання зростання ІТ-сектору та надання можливостей для подальшого розвитку криптовалют.
- Дослідити можливості впровадження цифрової гривні як національної цифрової валюти, що спростить платежі, підвищить прозорість і зменшить витрати на транзакції.

Список використаних джерел

1. Закон «Про віртуальні активи». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>
2. Інформаційне електронне видання – Аналітичний портал “Слово і діло”. Ринок криптовалют: як в країнах світу регулюють віртуальні активи. URL:

<https://www.slovoidilo.ua/2021/09/09/infografika/finansy/rynok-kryptovalyuty-yak-krayinax-svitu-rehulyuyut-virtualni-aktyvy>

3. Міністерство цифрової трансформації України. URL: <https://thedigital.gov.ua>

4. Офіційне інтернет-представництво президента України про рішення президента щодо законопроекту № 3637. URL: <https://www.president.gov.ua/news/glava-derzhavi-povernuv-do-parlamentu-zakon-pro-virtualni-ak-70949>

5. Роз'яснення Національного банку України від 08.12.2014 №29-208/72889 щодо віднесення операцій з «віртуальною валютою/криптовалютою «Біткоїн»» до операцій з торгівлі іноземною валютою, а також наявності підстав для зарахування на поточний рахунок в іноземній валюті фізичної особи іноземної валюти, отриманої від продажу Біткоїн. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v2889500-14#Text>

6. Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System. URL: <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>

7. Cryptocurrency regulations around the world. URL: <https://complyadvantage.com/insights/cryptocurrency-regulations-around-world/>

8. European Securities and Markets Authority. Markets in Crypto-Assets Regulation (MiCA) URL: <https://www.esma.europa.eu/esmas-activities/digital-finance-and-innovation/markets-crypto-assets-regulation-mica>

9. Hypra. Ukraine in Web3 Ecosystem Overview 2022. URL: https://drive.google.com/file/d/190YQ4Y7GDhmUKieXHG_8ZuWWNIle29ZJ/view

10. The 2024 Global Adoption Index. URL: <https://www.chainalysis.com/blog/2024-global-crypto-adoption-index/>

11. Ukraine Economic Outlook. URL: <https://www.ukraine-economic-outlook.com/uk/post/crypto-history-2016-2023-ua>

12. U.S. Securities and Exchange Commission. Crypto Assets. URL: <https://www.sec.gov/securities-topics/crypto-assets>

13. Web3 для України: Діалог із засновниками, https://cms.thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/W3I_Web3_%D0%B4%D0%BB%D1%8F_%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8_%E2%80%93%D0%94%D1%96%D0%B0%D0%BB%D0%BE%D0%B3_%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D0%BC%D0%B8_1_7.pdf

14. 2023 Cryptocurrency Gains by Country. URL: <https://www.chainalysis.com/blog/cryptocurrency-gains-by-country-2023/>

15. 2024 Crypto Market Outlook, URL: <https://coinbase.bynder.com/m/c8c6fdc663f44b5/original/2024-Crypto-Market-Outlook-V3.pdf>